

LIIKENNE 12

Valtakunnallinen
liikennejärjestelmä-
suunnitelma

LIIKENNE- JA
VIESTINTÄMINISTERIÖ

Tämänhetkinen suunnitelmaversio ja jatkovalmistelu

Keskustelutilaisuus elinkeinoelämän toimijoiden
kanssa 18.9.2020

Toimenpideohjelma on osa liikennejärjestelmäsuunnitelmaa

1. Yleiset lähtökohdat
2. Liikennejärjestelmän nykytila ja toimintaympäristön muutokset
3. Visio liikennejärjestelmän kehittämiseksi vuoteen 2050 – kestävä ja saavutettava Suomi
4. Suunnitelman tavoitteet ja strategiset linjaukset
5. **Toimenpideohjelma (valtio ja kunnat)**
6. Valtion rahoitusohjelma
7. Yhteenvedo vaikutusten arvioinnista

Toimenpideohjelma on osa valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa.

Lähtökohtina tavoitteet ja strategiset linjaukset

Saavutettavuus

Liikennejärjestelmä takaa koko Suomen saavutettavuuden ja vastaa elinkeinojen, työssäkäynnin ja asumisen tarpeisiin.

1

Alueiden kansainvälinen saavutettavuus

2

Alueiden välinen saavutettavuus

3

Alueiden sisäinen saavutettavuus

4

Matkojen ja kuljetusten palvelutaso

Kestävyys

Mahdollisuus valita kestävämpiä liikkumismuotoja paranee - erityisesti kaupunkiseuduilla.

Tehokkuus

Liikennejärjestelmän yhteiskuntataloudellinen tehokkuus paranee.

Tavoitteet ovat rinnakkaisia ja kaikki pyrkivät hillitsemään ilmastonmuutosta

Tämänhetkinen suunnitelmaversio

Merkittävimmät muutokset nykytilanteeseen verrattuna

- **Saavutettavuuden takaamiseksi** varmistetaan maanteiden, ratojen ja vesiväylien riittävät **hoidon ja korjausten tasot** ja suunnataan lisämäärärahoja **yksityisteille**.
- **Panostetaan** huomattavasti nykyistä enemmän **kestävän liikkumisen edistämiseen** erityisesti kaupunkiseuduilla. Kestävää liikkumista edistetään sekä palveluihin että liikenneverkkoihin liittyvin toimenpitein.
- Liikenneverkon kuntoon ja kestävään liikkumiseen tehtyjen panostusten vuoksi **liikenneverkkojen kehittämiseen** on mahdollisuuksia rajoitetusti.
- **Digitalisaatiota edistetään** mm. tiedon hyödyntämisen ja Digirata-hankkeen avulla.

Huolehditaan liikenneverkon kunnosta

Liittyy seuraaviin strategisiin linjauksiin:

- alueiden kansainvälinen saavutettavuus
- alueiden välinen saavutettavuus
- alueiden sisäinen saavutettavuus
- matkojen ja kuljetusten palvelutaso
- kestävyys
- tehokkuus

- Perusväylänpidon ja liikenneverkon kehittämisen toimenpiteissä rahoituksen kohdentuminen sekä muita toimenpiteitä – perustuvat mm. liikenneverkon strategiseen tilannekuvaan.
- Jo päätetyt hankkeet toteutetaan.

Perusväylänpito

- Rahoitus 1,4 mrd. € / v. (2025) + hintojen nousun huomiointi siitä eteenpäin kehyslisäyksenä.
 - tieverkko 50 %
 - rataverkko 40 %
 - vesiväylät 9 %

- **Pääväyläverkko** priorisoidaan, huomioiden **elinkeinoelämän ja työssäkäynnin tarpeet**.
- **Väyläverkon korjausvelka vähenee** arviolta 2,2 mrd. euroon.
- **Maanteiden** hoidon ja korjausten tarpeellinen taso varmistettu. Parantamiseen rahoitusta rajallisesti.
- Merkittävä satsaus **ratojen** parantamiseen ja korjauksiin.
- **Vesiväylillä** huomioidaan turvalaitteiden tarkoituksenmukainen kunto ja lisätään älykkäitä turvalaitteita kauppamerenkulun väylille

Kehittämisessä painopiste rataverkossa

Liittyy seuraaviin strategisiin linjauksiin:

- alueiden kansainvälinen saavutettavuus
- alueiden välinen saavutettavuus
- alueiden sisäinen saavutettavuus
- matkojen ja kuljetusten palvelutaso
- kestävyys
- tehokkuus

Liikenneverkon kehittämisinvestoinnit

- Rahoitus: tieverkko 36 %, rataverkko 54 %, vesiväylät 9 %
- Rajalliset mahdollisuudet uuteen liikenneverkon kehittämiseen (3-231 M €/v., yhteensä 1472 M €):
 - **Rataverkolla** keskittyminen muutamaan rataverkon toimivuuden kannalta kriittisimpään ja vaikuttavimpaan kohteeseen, yhteensä 600 M €.
 - Junien kulunvalvontajärjestelmän uusiminen (**Digirata**), yht. 369 M €
 - **Maanteillä** merkittävimmät kohteet pääväylillä ja muulla maantieverkolla kriittiset kohteet, yht. 402 M €.
 - **Vesiväylien** kehittämisellä mahdollistetaan uudet merkittävät teollisuuden investoinnit, yht. 100 M €.
- **Kaupunkiseutujen** kanssa yhteisrahoitteisiin uusiin infrahankkeisiin ja palveluihin varattu 2-100 M €/v.

Muut toimenpiteet valtion väyläverkolla

Rahoituspohjan laajentaminen

Sopimuksellisen yhteistyön kehittäminen

Hyötyjä maksaa -mallin, erilaisten rahoitusmallien sekä EU-rahoitusinstrumenttien hyödyntäminen

Tiedon ja uusien toimintamallien hyödyntäminen

Staattisen ja dynaamisen tiedon kehittäminen ja hyödyntäminen

Kevyempiä ratkaisuja liikenteen hallinnan keinoin

Väylien luokittelu

Pääväyläasetuksen arviointi

Maanteiden toiminnallisen luokituksen päivitys

Liikenteen automaatio

Arvio tavoiteltavasta automaation tasosta

Automaatiota edistäviä pilotteja ja kokeiluja kaikissa liikennemuodoissa.

Väyläverkon suunnittelu

EU-rahoituksen hyödyntäminen ennakoinnilla ja oikea-aikaisuudella

Hankearvioinnin laajentaminen ja systemaattisuus

Muu liikenneverkko

Katuverkko

- Kunnossapito
- Sujuvat HCT-kuljetukset sekä yhteydet merkittäviin tavara- ja henkilöliikenteen solmupisteisiin

Yksityistiet

Valtionavustusten nosto 25 M €/v. ja avustusprosentin korotus

Kävely ja pyöräily

- Lisätukea infraparannuksiin katuverkolla 11-23 M €/v.
- Valtion verkolla rahoitus 5-10 M €/v.

Liityntäpysäköinti

- Katuverkolla 10 M €/v. vuosina 2022-25
- Valtion verkolla rahoitus 2-5 M €/v.

Lentoasemat ja satamat

Lentoasemaverkoston ja nykyisten tukien säilyttäminen Finavian verkoston ulkopuolisille lentoasemille.

Matkaketjujen kehittäminen lentoasemille ja vaikuttaminen verkostoperiaatteen puolesta EU:ssa.

Arvioidaan lentoliikenteen kehitysnäkymiä mm. huomioiden **koronatilanteen vaikutukset**.

Uusien teknologioiden hyödyntäminen lentoliikenteen palveluiden kehittämisessä.

Satamissa hyödynnetään EU-rahoitusta laajasti mm. digitalisaatiota, automaatiota ja vaihtoehtoisia käyttövoimia edistävissä hankkeissa

Satamiin johtavia liikenneyhteyksiä kehitetään pääväyläasetuksen mukaisesti

Valtion ja satamien **yhteisrahoitus** meriväylähankkeissa mahdollisuuksien mukaan. Yhtenäiset käytännöt ja oikeudenmukainen kohtelu eri toimijoiden välillä.

Liittyy seuraaviin strategisiin linjauksiin:

- matkojen ja kuljetusten palvelutaso
- **alueiden välinen saavutettavuus**
- **alueiden kansainvälinen saavutettavuus**

Liittyy seuraaviin strategisiin linjauksiin:

- **matkojen ja kuljetusten palvelutaso**
- tehokkuus
- **alueiden kansainvälinen saavutettavuus**

Joukkoliikenne

- **Uudenlainen** koordinoitu **yhteistyömalli** joukkoliikennetoimijoiden kesken mahdollistaa kehittämisen.
- **Palvelutasotavoitteet** ja sitä tukevat ostot pitkämatkaisessa liikenteessä.
- **Tukikorotukset** haja-asutusalueille ja kaupunkiseuduille 2025 alkaen:
 - ELY-liikenne yht. 48 M €
 - Keskisuuret kaupunkiseudut yht. 54 M €
 - Suuret kaupunkiseudut yht. 160 M €

Liittyy seuraaviin strategisiin linjauksiin:

- alueiden kansainvälinen saavutettavuus
- **alueiden välinen saavutettavuus**
- **alueiden sisäinen saavutettavuus**
- **matkojen ja kuljetusten palvelutaso**
- **kestävyys**
- **tehokkuus**

Matkaketjuihin sujuvuutta tiedon, yhdistelyn ja esteettömyyden avulla

- **Aikataulu- ja reittitiedot** kootaan kansallisesti. Tukea solmupisteiden matkustajainformaation kehittämiseen.
- Pilottihankkeita **lippu- ja maksujärjestelmien** yhteentoimivuudesta sekä reaaliaikaisen matkustajainformaation käyttöönotosta haja-asutusalueilla.
- **Liikkumisen palveluiden** (ml. MaaS) edistäminen ja yhdistyminen muihin palveluihin koko maassa.
- Henkilöliikenteen solmupisteiden kehittäminen **kestävän liikkumisen keskuksiksi**.
- Henkilökuljetusten **yhdistelyyn** vauhtia pilottihankkeilla.
- **Esteettömiin** matkaketjuihin panostusta.

Liittyy seuraaviin strategisiin linjauksiin:

- alueiden välinen saavutettavuus
- alueiden sisäinen saavutettavuus
- matkojen ja kuljetusten palvelutaso
- kestävyys
- tehokkuus

Logistiikkaan tehoa digitalisaatiosta ja uusista teknologioista

- Tavaraliikenteen osalta valtion ja kuntien rooli liittyy erityisesti **liikenneverkkoon**.
- **Tiedon** ja digitalisaation hyödyntämisellä saadaan tehostettua kuljetusketjuja.
- **Kaupunkilogistiikan** pilottihankkeiden avulla uusia teknologioita käyttöön.

Elintärkeät tukitoiminnot

- **Tiedon** hyödynnettävyyteen panostetaan voimakkaasti mm. Traffic Management Finland Groupin mahdollisuudet hyödyntäen: sopimusrakenteet ja muut digitaalisen liiketoiminnan peruspalvelut.
- **Viestintäverkot** tukevat liikennejärjestelmän kehittymistä.
- Varmistetaan sähköistyvän ja digitalisoituvan liikennejärjestelmän riittävä **sähkösaanti**.
- Liikenteen **ohjauksella** tehot irti olemassa olevasta väyläkapasiteetista ja parempaa liikenneturvallisuutta.

Muut toimenpiteet

- **Sisävesiliikenne** päästövähennysten mahdollistajana ja luotsaustuki.
- **Yhteysalusliikenteen** järjestämismallin uudistaminen. **Maantielauttaliikenteestä** huolehtiminen osana maantieverkkoa. Saaristoliikenteen digitaalinen aikataulutieto.
- **Kuljetustuella** ja **rakennerahasto-rahoituksella** tukea erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomeen.
- **Rajaliikenteen** sujuvuus kansainvälisen liikenteen edellytys.
- **Sopimusmenettelyjen** kehittäminen valtion ja kuntien välillä.
- Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteita edistetään myös kansainvälisillä foorumeilla. Esimerkiksi **CEF** ja **TEN-T**.
- Liikennejärjestelmäsuunnittelun, yhteistyön ja **tietopohjan** kehittäminen.

Nostoja elinkeinoelämän näkökulmasta

- Panostukset olemassa olevan liikenneverkon kuntoon palvelevat kuljetuksia
 - Pääväyläpainotus (elinkeinoelämän tarpeet)
 - Korjausvelan poisto väyläverkolla
- Liikenneverkkojen kehittämishankkeissakin pääväyläpainotus – rataverkko ja Digirata
- Yksityisteiden lisärahoitus
- Lentoliikenneverkosto, satamat ja muu kansainvälinen liikenne
- Katuverkon toimenpiteet
- Työssäkäyntiyhteydet – joukkoliikenne, matkaketjut
- Tieto ja digitalisaatio logistiikassa – datan hyödyntämisen helpottaminen
- Kaupunkilogistiikassa uudet teknologiat, liikenteen ohjauksen ja hallinnan keinot kaikissa liikennemuodoissa
- Sisävesiliikenne ja rajaliikenne, kuljetustuet

Mitä seuraavaksi?

- Keskustelut sidosryhmien kanssa ja saadun palautteen huomiointi
- Jatkovalmistelun aihepiirejä:
 - Liikenneverkon kehittäminen
 - Yhteensovittaminen muihin meneillään oleviin hankkeisiin
 - Koronatilanteen vaikutukset, erityisesti joukkoliikenne
 - Valtion lähtökohdat kaupunkiseutujen kanssa tehtäviin sopimukseen liikenteen osalta
 - Sopimuksellisen yhteistyön laajentaminen infrahankkeiden rahoituksessa
 - Kansainvälisen vaikuttamisen konkretisoiminen
- Suunnitelman viimeistely parlamentaarisessa ohjauksessa

Valmistelu syksyllä 2020

Sidosryhmätilaisuus

16.9.2020 ja muu vuorovaikutus

Suunnitelmaversio ja vaikutusten arviointi

Kunnat

Suuret kaupunkiseudut
Elinkeinoelämän järjestöt

Maakuntien liitot

Yhteistyöryhmä

ELY-keskukset

Suunnitelmaversiön viimeistely

Parlamentaarinen ohjausryhmä

Vaikutusten arviointi

Ympäristöselostuksen laadinta

Lausuntokierros

Suunnitelmaluonnos ja ympäristöselostus

